

Đắk Nông, ngày tháng 7 năm 2023

Số: /BC-ĐĐBQH

BÁO CÁO

Tổng hợp kiến nghị của cử tri tỉnh Đắk Nông Sau kỳ họp thứ 5, Quốc hội khóa XV (Những kiến nghị thuộc thẩm quyền của Trung ương)

Thực hiện Luật Tổ chức Quốc hội; Luật Hoạt động giám sát của Quốc hội và Hội đồng nhân dân; Nghị quyết liên tịch số 525/2012/NQLT/UBTVQH13-ĐCTUBTWMTTQVN ngày 27/9/2012 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội và Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam về việc tiếp xúc cử tri của đại biểu Quốc hội, Đoàn đại biểu Quốc hội đã phối hợp với Ban Thường trực Ủy ban MTTQ Việt Nam tỉnh Đắk Nông thu thập ý kiến, kiến nghị của cử tri, kết quả cụ thể như sau:

I. Tình hình chung

Nhằm kịp thời lắng nghe, nắm bắt tâm tư, nguyện vọng của cử tri chuyển đến Quốc hội, các cơ quan có thẩm quyền để xem xét, giải quyết. Đoàn đại biểu Quốc hội tỉnh Đắk Nông đã phối hợp với Ủy ban MTTQ Việt Nam tỉnh tổ chức tiếp xúc cử tri sau Kỳ họp thứ 5, Quốc hội khóa XV trên địa bàn của tỉnh. Tại Hội nghị tiếp xúc cử tri, đại biểu Quốc hội tỉnh đã báo cáo với cử tri về kết quả Kỳ họp thứ 5, Quốc hội khóa XV và kết quả hoạt động 6 tháng đầu năm 2023 của Đoàn. Cử tri đồng tình, phấn khởi, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước, đồng thời thẳng thắn đưa ra nhiều ý kiến, kiến nghị, phản ánh đến các cơ quan có thẩm quyền đề nghị giải quyết những vấn đề còn vướng mắc, tồn đọng trong các lĩnh vực đời sống, phát triển kinh tế - xã hội, chính trị, văn hóa, an ninh - trật tự. Trên cơ sở đó, Đoàn rà soát, sàng lọc, tổng hợp để chuyển đến Ủy ban Thường vụ Quốc hội theo quy định.

1. Kiến nghị với Quốc hội

* Về công tác xây dựng pháp luật

a) Trong công tác thi hành án hình sự

Nhìn chung việc ra các quyết định thi hành án hình sự bảo đảm kịp thời; việc hoãn, tạm đình chỉ thi hành án, giảm thời hạn chấp hành hình phạt tù đều bảo đảm có căn cứ theo quy định của pháp luật. Tuy nhiên, trên thực tế phải nhìn nhận vấn đề là độ tuổi vi phạm pháp luật hình sự (nhất là các tội cố ý gây thương tích, trộm cắp, cướp tài sản, các tội liên quan đến ma túy như tổ chức sử dụng, tàng trữ,...) chủ yếu là thanh niên hàng năm đều bị thi hành án phạt tù số lượng rất lớn. Độ tuổi này là thanh niên nam giới vô hình chung lại hầu như đang có con nhỏ. Khi xét hoãn thi hành án phạt tù, quy định tại Điều 67 Bộ luật

Hình sự năm 2015 (sửa đổi năm 2017) về người bị xử phạt tù có thể được hoãn chấp hành hình phạt trong các trường hợp sau đây:

- Bị bệnh nặng thì được hoãn cho đến khi sức khỏe được hồi phục;
- Phụ nữ có thai hoặc đang nuôi con dưới 36 tháng tuổi, thì được hoãn cho đến khi con đủ 36 tháng tuổi;
- Là người lao động duy nhất trong gia đình, nếu phải chấp hành hình phạt tù thì gia đình sẽ gặp khó khăn đặc biệt, được hoãn đến 01 năm, trừ trường hợp người đó bị kết án về các tội xâm phạm an ninh quốc gia hoặc các tội khác là tội phạm rất nghiêm trọng, tội phạm đặc biệt nghiêm trọng;
- Bị kết án về tội phạm ít nghiêm trọng, do nhu cầu công vụ, thì được hoãn đến 01 năm.

Như vậy, chỉ áp dụng hoãn chấp hành hình phạt tù đối với nữ giới có thai hoặc đang nuôi con dưới 36 tháng tuổi, không xem xét đối với nam giới. Điều này ảnh hưởng rất lớn đến quyền lợi của bà mẹ và trẻ em khi có chồng, cha buộc phải thi hành án phạt tù tại thời điểm đó. Người mẹ đang có thai hoặc đang nuôi con dưới 36 tháng tuổi rất khó khăn trong việc đảm bảo tham gia lao động, tài chính để chăm sóc, nuôi dưỡng con cái. Trên thực tế, sự trợ giúp từ gia đình, người thân càng ngày càng hiếm hoi bởi mỗi người đều có gia đình riêng, phải dành nguồn thu nhập để duy trì sinh hoạt; mặt khác trong cuộc sống hiện đại gia đình ngày càng có xu hướng ít thành viên, neo đơn. Do đó, cử tri kiến nghị Quốc hội xem xét, bổ sung vào Bộ luật Hình sự việc áp dụng hoãn chấp hành hình phạt tù đối với nam giới tại thời điểm người vợ có thai hoặc đang nuôi con dưới 36 tháng tuổi nhằm thể hiện tính nhân văn của Nhà nước, tạo cơ hội để phạm nhân thay đổi, cải tạo.

b) Trong công tác xét xử án hành chính

Người bị kiện trong hầu hết các vụ án hành chính (nhất là liên quan đến thu hồi đất, giải phóng mặt bằng) là Chủ tịch và Ủy ban nhân dân các cấp thường có văn bản đề nghị xét xử vắng mặt, chỉ cử người bảo vệ quyền và lợi ích tham gia phiên tòa. Việc người bị kiện hoặc đại diện theo ủy quyền của người bị kiện vắng mặt tại phiên tòa dẫn đến việc không đảm bảo nguyên tắc tranh tụng khi giải quyết vụ án hành chính do theo quy định thì Hội đồng xét xử chỉ được đặt câu hỏi đối với người bị kiện, không được đặt câu hỏi đối với người bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của người bị kiện nên khó khăn trong việc thẩm tra tài liệu, chứng cứ tại phiên tòa; không thể yêu cầu người bị kiện cung cấp tài liệu, chứng cứ chứng minh tại phiên tòa; không thể tiến hành đối thoại tại phiên tòa khi xét thấy cần thiết; không xử lý được yêu cầu rút đơn khởi kiện do quy định yêu cầu phải có ý kiến của người bị kiện.

Thực tế hiện nay cho thấy, tại một số địa phương, đối tượng bị khởi kiện hành chính (cơ quan nhà nước) lại chưa tích cực trong tham gia tố tụng dẫn đến nhiều vướng mắc trong xét xử án hành chính. Khoản 3, Điều 60 Luật Tố tụng hành chính có quy định về người đại diện “Trường hợp người bị kiện là cơ quan,

tổ chức hoặc người đứng đầu cơ quan, tổ chức thì người đại diện chỉ được ủy quyền cho cấp phó của mình đại diện”; so với quy định trước đó đã “bó hẹp” phạm vi và chủ thể được ủy quyền tham gia tố tụng nên dẫn đến trường hợp “người bị kiện” không tham gia làm việc, đối thoại, không tham gia phiên tòa sơ thẩm, phải tiến hành xét xử vắng mặt. Mặc dù việc xét xử vụ án khi vắng mặt người bị kiện vẫn được tiến hành theo quy định tại Điều 157, 158 của Luật Tố tụng hành chính tuy nhiên lại nảy sinh bất cập. Khi xét xử vắng mặt thì bên bị kiện không đủ điều kiện để nắm bắt đầy đủ các diễn biến hoặc tham gia ý kiến để Tòa án nhân dân ban hành phán quyết phù hợp, tạo thuận lợi trong tố chức thi hành án. Ngược lại, ở góc độ người khởi kiện (người dân), trong một số trường hợp nguyện vọng của họ là gặp gỡ, đối thoại với người ban hành quyết định hành chính, có hành vi hành chính liên quan đến mình nhưng việc vắng mặt đã khiến họ ngày càng bức xúc (nổi lên nhiều nhất ở mảng giải tỏa thu hồi đất). Bên cạnh đó, việc xác minh, thu thập chứng cứ trong các vụ án hành chính cũng gặp nhiều khó khăn, vướng mắc. Thời gian xác minh, thu thập chứng cứ thường kéo dài. Cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân cùng cấp vừa là đơn vị tham mưu ban hành quyết định hành chính, vừa là đơn vị được giao nhiệm vụ cung cấp tài liệu, chứng cứ cho tòa án nên việc thực hiện chưa đảm bảo yêu cầu, nhất là trong các vụ việc có nhiều khả năng buộc thực hiện theo yêu cầu người khởi kiện. Điều này khiến vụ án kéo dài, tồn đọng còn nhiều.

Vì vậy, để nâng cao trách nhiệm người đứng đầu, cử tri kiến nghị Quốc hội cần tiến hành tổng rà soát các văn bản pháp luật có liên quan như Luật Tố tụng hành chính, Luật Tố chức Tòa án nhân dân, Luật Thi hành án dân sự, Luật Cán bộ, công chức,... để đưa ra quy định chuyên biệt làm hành lang pháp lý tạo cơ sở khắc phục vướng mắc nêu trên, cũng cần đưa ra các chế tài buộc người bị kiện trong vụ án hành chính phải có trách nhiệm tham gia phiên tòa.

c) Về thời điểm kết thúc thời hạn tạm giữ, gia hạn thời gian tạm giam, tạm giữ

Theo quy định tại khoản 1 Điều 134 Bộ luật Tố tụng hình sự, thời hạn tạm giữ được tính theo giờ, ngày, tháng, năm (tính từ 22 giờ đến 06 giờ sáng ngày hôm sau). Khi tính thời hạn theo ngày thì thời hạn sẽ hết vào lúc 24 giờ ngày cuối cùng của thời hạn. Trong khi đó, khoản 1 Điều 118 Bộ luật này lại quy định “Thời hạn tạm giữ không quá 03 ngày kể từ khi Cơ quan điều tra, cơ quan được giao nhiệm vụ tiến hành một số hoạt động điều tra nhận người bị giữ, người bị bắt hoặc áp giải người bị giữ, người bị bắt về trụ sở của mình hoặc kể từ khi Cơ quan điều tra ra quyết định tạm giữ người phạm tội tự thú, đầu thú”. Theo như quy định trên, có sự mâu thuẫn giữa Điều 118 và Điều 134 Bộ luật Tố tụng hình sự về thời điểm kết thúc của thời hạn tạm giữ.

Ví dụ, Cơ quan Cảnh sát điều tra ra quyết định tạm giữ 01 đối tượng từ 8 giờ 00 phút, ngày 24/3/2023. Nếu theo Điều 118 Bộ luật Tố tụng hình sự thì thời hạn tạm giữ hết vào 8h00 phút, ngày 27/3/2023; còn theo Điều 134 Bộ luật này, thời hạn tạm giữ sẽ hết vào lúc 24h ngày 27/3/2023. Trong thực tiễn tạm giữ, Cơ quan Cảnh sát điều tra thường áp dụng Điều 118 Bộ luật Tố tụng hình sự để tính

thời hạn tạm giữ, nhưng để thống nhất thi hành pháp luật, “trám” các kẻ hở của pháp luật, cử tri đề xuất cơ quan có thẩm quyền giải thích, hướng dẫn vấn đề này cụ thể, rõ ràng hơn.

Bên cạnh đó, cử tri cũng kiến nghị Quốc hội cần rà soát, bổ sung các quy định chi tiết hơn về gia hạn thời gian tạm giam, tạm giữ để góp phần giảm thiểu oan sai, thúc đẩy tiến độ của cơ quan điều tra, nâng cao nhân quyền. Tiêu biểu như vụ việc của Lê Thị Dung gần đây nhất và phần nhiều các phạm nhân khác bị tạm giam, tạm giữ quá lâu gây phản ứng trái chiều không tốt từ dư luận xã hội.

2. Kiến nghị với Chính phủ

Đuổi nước là vấn đề cấp thiết ở Việt Nam khi nước ta đang xếp “top” đầu của khu vực, đặc biệt nạn nhân thời gian qua phần lớn là trẻ em, vì thế điều này không chỉ là trách nhiệm riêng của bất cứ địa phương hay gia đình, cá nhân nào mà phải là trách nhiệm chung của toàn xã hội. Phòng, chống đuổi nước cần thực hiện từ việc nâng cao nhận thức cộng đồng về tầm ảnh hưởng của vấn đề; công nhận và nâng cao kiến thức về các giải pháp phòng, chống đuổi nước, huy động sự tham gia và phối hợp chặt chẽ của chính quyền địa phương và cộng đồng.

Cử tri kiến nghị Chính phủ cần có chính sách phù hợp, xây dựng kế hoạch để tăng cường hợp tác liên ngành, thúc đẩy xây dựng một mạng lưới thực hiện công tác phòng, chống đuổi nước căn cơ, toàn diện và hiệu quả.

Trên đây là báo cáo tổng hợp ý kiến, kiến nghị của cử tri tỉnh Đắk Nông, Đoàn đại biểu Quốc hội tỉnh Đắk Nông trân trọng báo cáo Ủy ban thường vụ Quốc hội. /.

Nơi nhận:

- Ủy ban Thường vụ Quốc hội (báo cáo);
- Đoàn Chủ tịch UBTWMTTQVN;
- Ban Dân nguyện (tổng hợp);
- TT. Tỉnh uỷ (b/c);
- TT. HĐND tỉnh;
- UBMTTQVN tỉnh;
- Các vị ĐBQH tỉnh;
- Lãnh đạo VP;
- Phòng: CTQH, Dân nguyện;
- Lưu: VT.

TM. ĐOÀN ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI
KT. TRƯỞNG ĐOÀN
PHÓ TRƯỞNG ĐOÀN

Dương Khắc Mai